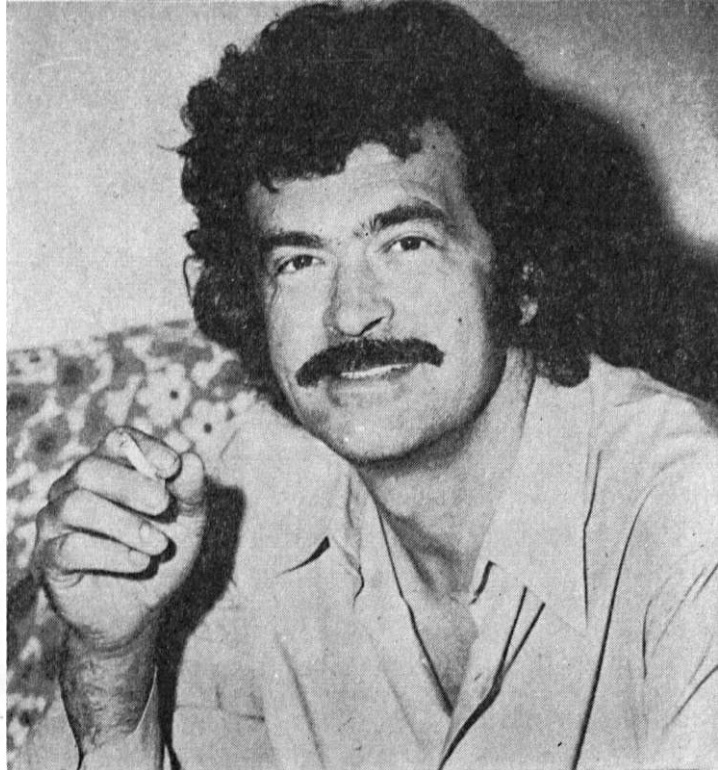

Cu Iurie Darie despre

... tristețile unui june-prim

**interviu
de
ALECU
POPOVICI**

Iurie Darie într-o compoziție comică? Mă așteptam să-l văd în această ipostază în ziua în care „B.B.” va juca un rol de babă sau cînd Liz Taylor va divorța de-a binelea. Și, totuși, la închiderea stagiunii, într-unul din acele spectacole, numite de actori „pentru măluși” (a se citi „pentru familii”) mi-a fost dat să-l văd în Rică Venturiano, sub privirea obləduitoare — de jos în sus — a lui Lucian Giurchescu, cu „pînce-nez” și „giuben”, de parcă era și nu era el. Era totuși el, băiatul care ne intrase acum 22 de ani în redacția revistei Licurici din Bd. 6 Martie 5, spunînd cu un surîs cît o claviatură Beckstein: „eu desenez foarte bine”. Și, a desenat! Cîștiga bine, cu banii îl plătea pe Caralulis pentru antrenamentele la tenis, și... nimeni nu știa ce face în rest. I-a ilustrat o carte lui Pancu-Iași, deci toată lumea îl credea urmașul lui Băncilă, pe atunci pictorul cel mai des citat. Pînă într-o zi... Iurie a devenit actor! Cînd? Unde? Cum? Iurie cel de la Licurici devenise actor; (asta o să vă explice mai pe urmă și cum a ajuns la Ora copiilor.)

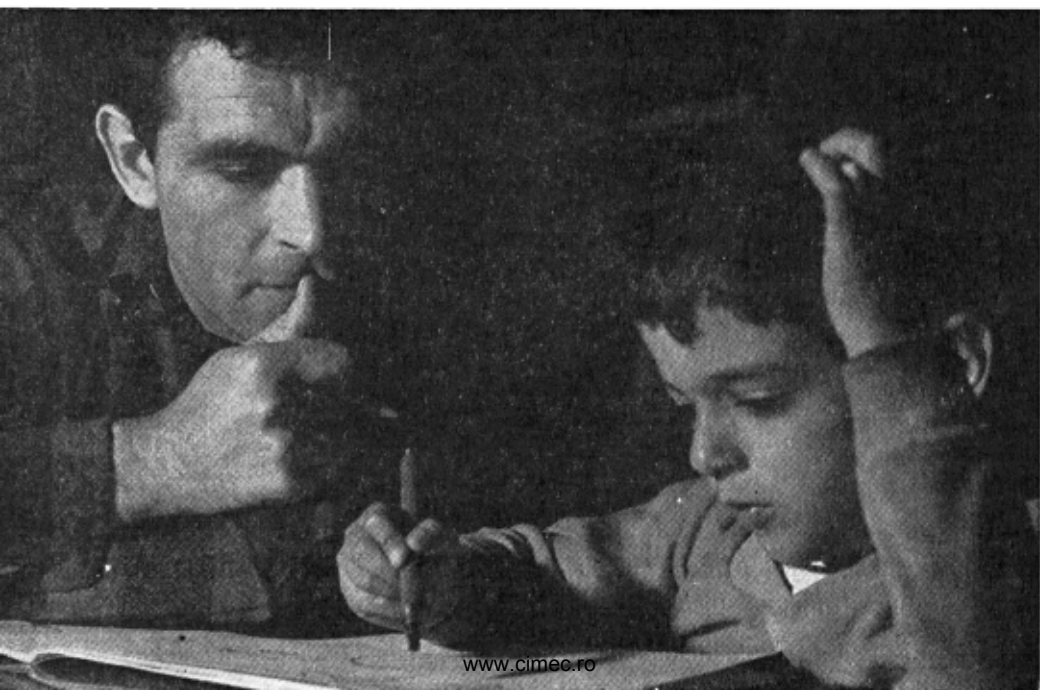
Delicat, subțirel — la propriu și figurat — cu un zîmbet larg, dar puțin cam trist, cu o mare încredere în noi toți, nesofisticat, dar deloc necizelat, Iurie poartă pecetea unui adjectiv cu care nu mă pot împăca: „un băiat drăguț”. A fost discutat, comentat, contestat. Dar Iurie și-a urmat drumul. E, poate, actorul de teatru care a jucat cel mai mult... film.

Și, ca în orice discuție cu un june-prim, vom avea... sadismul să începem întrebările cu anul nașterii.

*„Pe răspunderea mea” —
a fost un rol de succes*

*Tată și fiu, aceeași dilemă:
pictura sau teatrul ?*

Dem. Rădulescu — un partener serios

— Da, m-am născut în 1929. Liceul l-am terminat la Timișoara, în anul 1948. Toată copilăria și adolescența am trăit dilema opoziției între pictură și artă dramatică. Eram un elev bun la desen și română, mai ales când era vorba de recitări. Dar, la absolvire, în centrul orașului, în vitrina fotografiei, pe lângă clasicele poze ale absolvenților și ale corpului didactic, se afla și un panou cu caricaturi. Ale subsemnatului. Prima mea ieșire în public. Pentru că, la școală, apăream mereu la serbări, ciutam la chitară, din gură, apăream în spectacole muzicale alături de Petrică Popa. Printre primele mele succese teatrale se află și acela obținut în *Irozii*. Mama, educatoare la grădinița de copii, era obișnuită cu copiii, și eu, împreună cu sora mea, ne făceam veacul prin curtea școlii.

Între timp am trimis caricaturi la revista de umor „Jițigoiul”. Nell Cobar mi-a răspuns la „Poșta redacției”: „perseveranți, aveți talent”!

La București am dat examen de admitere și la facultatea de artă plastică și la cea de teatru. Sufletul meu era mai aproape de pictură decât de teatru. La examen, le-am ajutat la lucrare pe două colegi, drăguțe, care au reușit cu brio. Eu însă am căzut! Am dat examen la teatru; Toma Caragiu, pe atunci student în ultimul an, m-a remarcat, m-a selecționat și am reușit. Am fost elevul idolului meu,

Mihai Popescu, pe care-l văzusem de câteva ori ca Romeo. Mai târziu, am încercat și eu rolul — a fost o catastrofă. Am trecut la Institutul de cinematografie, unde-i aveam colegi pe Tatiana Iekel, Jana Gorea, Jean Lorin, Emanoil Petruț, Miriam Răducanu. Printre profesori, un mare sufletist, un om care m-a iubit și m-a ajutat mult: Willy Ronea.

Făceam primii pași în cinematografie, figurație în film, nu treceam la roluri principale deodată, ca astăzi, iar la sfârșit de an am fost și noi aleși pentru figurație la *Nepoții gornistului*.

Cu greu mi-am înfruntat timiditatea, trecind de criza încercărilor debutului. Desenam tot timpul, jucam tenis, visam la performanțe. Pentru prima dată am fost filmat de Ovidiu Gologan, într-un filmuleț dedicat jubileului revistei *Licurici*. Preocupat de pictură și actorie, am ajuns până la urmă la înțeleapta convingere că nu le pot face pe amândouă. Una, trebuia să rămână un „hobby”. Încetul cu încetul, mi-am cristalizat caracterul, mediul în care munceam și trăiam m-a influențat mult și, ori de câte ori eram stimulat, făceam lucruri bune. În școală munceam foarte mult, cu Willy Ronea, l-am „lucrat” pe Tipătescu, mai târziu, l-am interpretat și pe Nae Gîrimea. La examen, cu Jana Gorea și Aurel Gioranu. Printre realizările de care-mi amintesc cu plăcere se află fragmentul din *Vadul Nou* de Lucia Demetrius, la care interpreții

Am vrut să depășesc condiția june-lui-prim...

Un rol-examen : „Montserrat“

aveam sarcini felurite, ne făceam singuri de-cupajul regizoral, izbutind să obținem o ten-siune emoțională perfectă, unitară. A fost o reușită, pe care, cu greu, am mai obținut-o altă dată.

Primul rol însemnat, pe o scenă ade-vărată, a fost în *Iași în carnaval* la Stu-dioul actorului de film „C. I. Nottara“, în re-gia Mariettei Sadova, alături de Tudorel Popa, Dem. Savu și Liviu Ciulei — inter-pretul unei mici compoziții.

Eram poate sortit să fiu și să rămân un veșnic june-prim. Jean Georgescu vedea, mă-gulitor, în mine un june briant, unul dintre cei mai buni din Europa. Cuvinte asemă-nătoare am auzit de la René Clair, care, văzându-mă în *Moșteri 1900*, mi-a oferit un rol... episodice în *Serbările galante*. Eu, care visam rolul principal, l-am refuzat pe cel oferit. Nu din pricina ambiției, dar voiam să am raporturi echitabile cu regizorul francez.

Am jucat foarte mult la începutul carierei mele, dar critica teatrală nu mi-a fost prea favorabilă, iar, astăzi, gîndesc că, poate avea ec.ro și dreptate. Unul dintre cei mai cunoscuți cri-

Să facem lumină în problema... juncului-prim

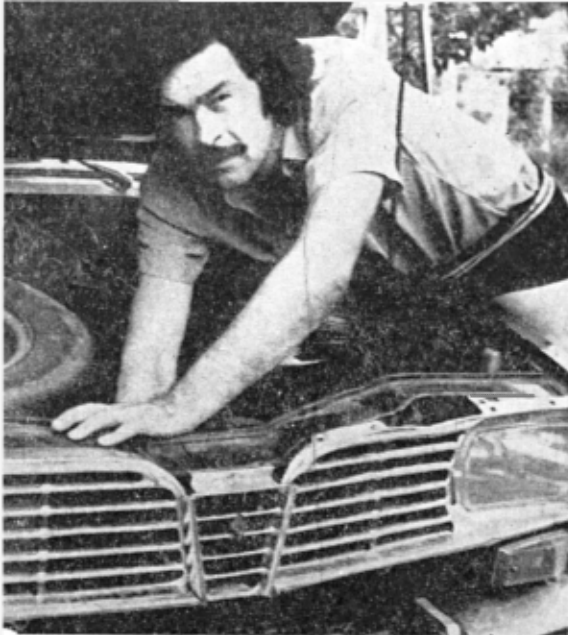
tici a scris, după o premieră, doar atât despre mine: „a fost foarte frumos“. Cred că jucam exterior, și asta, nu numai din vina mea. O piesă care mi-a pus probleme speciale a fost *Montserrat*, care, în ciuda titlului, este axată pe personajul Isquierdo. Eram mult prea tânăr și nu aveam experiență pentru rolul titular. De altfel, îl aveam partener pe Ionescu Gion care juca formidabil pe Isquierdo.

Începusem repede să devin un răsfățat al publicului. Dar, nu mi-am valorificat talentul de la început. Jucam tineri ușuratici, băieți „fluieră-vînt“, fără îndoială, roluri-capcană pentru un începător, care, vrînd-nevrînd, se cam repetă, își etalează cu ostentație calitățile fizice. Dacă nu ai dinăuntru o forță deosebită, saltul calitativ e foarte greu de făcut. Juncule-prim e un „material“ la îndemîna tuturor: salvează piese, salvează roluri. De aceea, atențiune jini-primi!...

Dacă sînt mulțumit cu munca de pe platou? În general, trebuie să mărturisesc, nu mi-a plăcut să-mi văd filmele. Prima sa-

tisfacție deosebită mi-a dat-o filmul făcut cu Gopo, *S-a furat o bombă*. Filmul are avantajul, e drept, tardiv, că-ți deschide ochii, scoțînd în evidență neîmplinirile, arătîndu-ți ce ar mai fi trebuit să faci. În teatru, Hector, a fost primul rol la care am lucrat și, după premieră, cu Esrig. Am reușit să-mi aflu slăbiciunile în acest spectacol. Vorbind de succese, nu pot să nu amintesc de *Nota zero la purtare*, în care tema, vîrsta personajelor, erau atât de aproape de noi. Privind retrospectiv, regret că nu am făcut și roluri de compoziție; doar jucasem în Caragiale...

De la Teatrul „Nottara“ (actualul Teatru Mic) am trecut la Teatrul de Comedie, chemat fiind de Radu Beligan. Am plecat într-un moment în care colectivul se sudase temeinic, putea aborda orice piesă și orice rol. Aveam cu toții acest curaj, credeam că putem face lucruri mai mari, decît ni se cereau. Am plecat cu regret! Despre Teatrul de Comedie nu știam decît că e un teatru nou. Primul meu rol aici a fost un fiasco în: *Burghezul gentilom*. Am jucat apoi un

*Căutînd unul din caii (prutere) pe care
va călări în „Frații Ideri”*

rol mare în *Umbra*, datorită unui accident. — rolul era dorit și cerut de alții; apoi pe Hector, în *Troilus* și *Cresida*. Cam atît !...

De ce atît de pușin? Poate pentru că eram mereu ocupat în film, dar nu știu dacă au trecut roluri importante pe lângă mine.

Totdeauna, am considerat teatrul ca pe o indeletnicire serioasă, chiar gravă, iar cinematografia o pasiune.

De multe ori m-am întrebat dacă un adevărat actor de film trebuie să facă și teatru. Cred că este necesar pentru ambianță, pentru antrenamente, pentru spectacole, pentru contactul emoțional cu spectatori. Cred că în film m-a ajutat o anumă îndemnare naturală în relațiile mele cu oamenii și obiectele. Ochiul aparatului au mi-a fost niciodată străin, iar lucrurile, care mi-au fost făcute înțeleg, Je-am jucat cu plăcere și, cred, cu talent. Talentul e, după mine, puținta de a face bine, cu ușurință, ceea ce pentru alții pare imposibil. De altfel, niciodată, filmul nu a avut de suferit de pe urma teatralismului. Am văzut cu toții filme excelente făcute cu actori excelenți, dar și filme proaste, cu actori da fel de buni. Joacă prost, doar acel actor mearcat de artificii și nu de esența teatrului. Cred că ar fi bine ca regizorii de film să monteze spectacole de teatru, cunoscînd astfel mai bine, mai direct, actorii. Îmi place foarte mult să muncesc. La film „se înregistrează”, pe scenă, munca e într-un flux continuu. Mă tem însă de premierele cinematografice; întiluirile cu publicul nu sint totdeauna cele pe care Je așteptăm. La film mă gîndesc ca la o experiență. *Răutăciosul adolescent* mi-a dat o oarecare satisfacție, dar dacă aş relua rolul, astăzi l-aş face altfel. Au fost, multe, foarte multe filme, de la *Alarmă în munți*, *Alo, ați greșit numărul*, *Pe răspunderea mea*, *Post restant* și totuși cinematografia nu mi-a dat cele mai mari bucurii. Un capitol, dureros pentru mine, a fost filmul *Cu minile curate*; am crezut că eu voi juca rolul principal. M-a durut, am făcut un adevărat șoc, pentru că am trecut pe lângă un rol mare, o trilogie ce urmărește procesul de realizare al unui tînăr în anume condiții social-istorice.

E adevărat că emisiunile pentru copii de la Televiziune au contribuit la stringerea relațiilor mele cu publicul. Cred că e o idee bună, aceasta, a unor emisiuni în care se... „povestesc desene”, se ilustrează pe viu.

Locuința mea de vară...

Cred, de altfel, că e o inițiativă în premieră mondială. La început apăream singur. De o bună bucată de vreme (cinci-șase ani) am o excelentă colaboratoare, pe Mihaela, o fetiță cu mult simț „al aparatului”, cu umor, un adevărat personaj, deloc cabotinizată, un copil, deci, cu un autentic firesc.

În toamnă voi apărea în fața publicului cu Rică Venturiano. Nu m-am mai gândit la această posibilitate, deși, îl abordasem pe Caragiale, încă din școală. Pe Rică nu știam de nunde „să-l apuc”. Giurchescu mi-a dat, însă, o „idee”: să dau personajului multă sinceritate, să-l scot din clișeu, să evit caricaghiolul, adică obișnuitele atribute cu care se realiza rolul până acum. Rică mi-a pus din nou probleme, cu privire la arta compoziției, pentru că aceasta înseamnă, cred eu, a crea o altă personalitate, nu numaidecit prin lipirea unor mustăți și a bărbii, ci prin mijloace anterioare, prin dedublarea propriei tale personalități. E, în viață, un personaj cam trist pe dinăuntru, așa l-am și văzut pe Rică: tragicomic.

Am repetat și voi mai repeta cu multă pasiune în *Furtuna*, cu David Esrig, un regizor care știe ce vrea, de la bun început, care te introduce în lumea spectacolului, fără vorbe mari, ca într-un templu. Faptul că actorii sînt puși în situația de a face împreună gimnastică, imposterii, de a gândi și munci colectiv de la primele lecturi, e de o mare importanță. Se realizează un consens stilistic, o unitate desăvîrșită.

Șantierul meu cinematografic cuprinde filmul *Frații Jderi*, în care-l joc pe Simion, alături de „jderii”: Florin Piersic, Emanoil Petruț, G. Motoi și Sebastian Papaiani.

În rest... Am terminat de ilustrat cartea lui Mircea Sintiambreanu — „Recreația mare”, fac o carte de colorat pentru copii, pregătesc, cu regizoarea Margareta Niculescu, un ciclu de emisiuni TV în care vom învăța pe copii cum să construiască jucării. Am și eu căsuța mea de vară, la Tărtășești, lângă București, unde-mi petrec vacanța cu soția și fiul meu Alexandru, în vîrstă de 14 ani. El, de altfel, îmi este și un foarte serios critic.

Dar, ca și mine, își caută drumul viitor între desen și actorie.

Eu, în grădină, în momentele de tristețe, mă lipesc de plante. Și apoi, le consum!

Construindu-și decorul vieții personale...

